

İran Teknik Engeller Raporu

1. Kalite Altyapısı

İran'da piyasaya arz edilen ürünlerin standartlarının belirlenmesi ve denetimi aşağıda kurumlarca yapılmaktadır.

- Bitki, tohum, vb. ürünlerde piyasa gözetimi ve denetiminden sorumlu kurum Tarım Seferberliği Bakanlığı'na bağlı Bitki Sağlığı ve Güvenliği Kurumu, <https://ppo.ir/en-US/ppo/1/page/Home>

-Gıda, ilaç, hijyen ve kozmetik ürünlerindeki piyasa gözetimi ve denetiminden sorumlu Sağlık Bakanlığı'na bağlı Gıda ve İlaç Kurumu, <https://www.fda.gov.ir/en>

- Çeşitli canlı hayvan, işlenmemiş et ürünleri, hayvan spermi, damızlık yumurta, hayvansal aşı, ilaç dezenfektanlar, özel hayvan yemlerinde piyasa gözetimi ve denetiminden sorumlu denetleyici kurum Tarım Seferberliği Bakanlığı'na bağlı Veterinerlik Kurumu, <https://ivo.ir>

- Standart kapsamındaki diğer ürünlerde ise İran Ulusal Standart Kurumu'dur. <https://en.inso.gov.ir/>

İran'da piyasaya arz edilen ürünlerin ülke içindeki üretim veya ithal edilen ürünlerin standartlarının oluşturulması ve denetiminden İran Standartlar ve Sanayi Araştırmaları Kurumu (ISIRI) sorumludur. Bahsekonu Kurumun sitesindeki <http://isiri.gov.ir/Portal/home/?331765/ISIRI-Portal> linkinden ulaşılabilmektedir.

ISIRI tarafından “Ülkeye İthal Edilen Ürünlerin Uyması Gereken Zorunlu Standartlar” “Ülkeye İthal Edilen Ürünlerin Uyması Gereken Zorunlu Standartlar” isimli bilgi notu Farsça olarak yayınlanmış olup, bilgi notu ekinde zorunlu standartlar GTİP’ler bazında açıklamaları ile birlikte yayınlanmıştır. Oldukça hacimli olan listedeki GTİP’lere ilişkin Müşavirliğimize ulaşılması durumunda gerekli bilgilendirme yapılabilecektir.

Uyulması gereken zorunlu standartlara ilişkin genel açıklamalar aşağıda sunulmaktadır.

- 1- Tüm koruyucu içeren gıdalar, belirlenmiş zorunlu standartlara tabidir.
- 2- Traktör, zirai makineler, vinç ve çekiciler için zorunlu standartlar bulunmamaktadır.
- 3- Maden ve yol yapımında kullanılan makinelere ilişkin yedek parçalarda da standartlara uyum zorunluluğu bulunmamaktadır.
- 4- Testi yapılamayan ürünlerin kendi ülkesinde almış olduğu sertifikalar doğrultusunda (Certificate of Inspection – COI) İran’a ithaline izin verilmektedir.
- 5- Test süreci uzun süren ürünler için gümrüklerde oluşabilecek yığılmaların önlenmesi amacıyla üretici ülkelerdeki denetimi yapılmış sertifikaların (Certificate of Inspection –COI) bulunması yeterlidir.

6- Enerji tüketimi ve verimliliğini belirleyen etiketlerin, listede bulunan elektrikli tüm cihazlarda bulunması zorunludur. Bahse konu etiketlerin üretici firmalar tarafından üretim yerindeki standartlar doğrultusunda yapılandırılmış olması zorunludur. Ayrıca, sertifikaların yalnızca A ve B enerji sertifikası olması gerekmektedir.

7- Standartların değerlendirilmesinde milli ve uluslararası standartların bulunmaması halinde üretici veya üreticinin bulunduğu ülkenin standartları veya beyanları ithalat işlemi esnasında gözönüne alınmaktadır.

2. İthalat Denetimleri

a. Genel Bilgiler

1932 tarihli Dış Ticaret Tekeli Kanunu'nun (FTMA) düzeltildiği şekliyle 1. Maddesine göre İran'da dış ticaret devlet tekelindedir. 3. Maddeye göre ise devlet ithalat ve ihracat sürecine doğrudan girmez ve bu nedenle belli koşullar altında bu hakkını kişi ya da firmalara kullandırabilir. Böyle bir tekel doğrultusunda, 1993 tarihli İhracat İthalat Yönetmeliği ürünleri şu üç başlıkta sınıflamıştır:

- İhracatı veya ithalatı ruhsat gerektirmeyen, izin verilebilir ürünler.
- İhracatı veya ithalatı ruhsat gerektiren, koşula bağlı ürünler.
- İhracatı veya ithalatı yasak ürünler.

Örneğin, gıda, içecek, kozmetik ve sağlık ürünlerinin ithalatı Sağlık Bakanlığı'nın ruhsatını gerektirmektedir. Bazı ürünler için Tüketicinin Korunması Kurumu'nun ithalat ruhsatını edinmek gerekirken, belli bazıları ise zorunlu fiyat sabitlemesine tabidir. İthalatı yasak ürünler ise bazı lüks kalemler, alkol, uyuşturucu, domuz, silah ve mühimmat, kumar aletleri, hava kameraları, radyo vericileri ve ahlaka aykırı eşya ve malzemeler vb.'dir. FTMA'ya göre hükümet zaman zaman belli ürünlerin ihracatını veya ithalatını yasaklayabilir. Buna ilave olarak, ticari amaçlarla ihracat ve ithalat faaliyetleri ile meşgul olabilmek için İran Ticaret, Sanayi ve Madenler Odası'nca çıkartılan-onaylanan ve yıllık olarak yenilenen bir ticari kart gerekmektedir. Dahası, ithalatçıların siparişlerini Bakanlığa tescil ettirmeleri, İran Merkez Bankasından da döviz tahsisi aldıktan sonra ithalat işlemine başlamaları gerekmektedir.

İran'ın döviz elde edebilecek tüm sektörlerinin ambargolar tarafından hedef almasının ardından İran ithalat rejimi kapsamlı bir şekilde değiştirilmiştir. Bunlardan en önemlisi ülke içinde üretimi yapılan veya zaruri ihtiyaç olarak görülmeyen veya lüks olarak nitelendirilen belirlenen malların ithalatını yasaklayarak ülke dışına döviz çıkışını en aza indirmeyi amaçlayan uygulamalardır. İran ülke içi üretimi artırmaya, hammadde veya aramalı ithalatı yapmaya, nihai ürünleri ise mümkün olduğunca az ithal etmeye çalışmaktadır. Bu çerçevede, ürünler ülkenin ihtiyaçları ve döviz rezervleri dikkate alınarak ithalatı yasak ürünler (4. ve 27. gruplar), ithalatı günün ihtiyaçlarına bağlı olarak tekrar değerlendirmeye tabi ürünler (ithalatı geçici yasak ürünler) veya ithalatında İran Merkez Bankası tarafından döviz tahsisinde öncelikli ürünler gibi muhtelif kategorilere ayrılmıştır. Bu kapsamda, 15 Ekim 2022 tarihinde Resmi makamlarca ithalat yasaklarına dair yeni bir açıklama yapılarak ticari faaliyette bulunanlar için tamamıyla şeffaf olduğu ifade edilen ithalatı yasak ürünler listesinin kamuoyu ile de paylaşıldığı bildirilmiştir. Söz konusu açıklamada, ithalatı yasak ürünler listesini 4. ve 27. grupların oluşturduğu, 4. grupta yer alan ürünlerin ithalatının İran Ekonomik Koordinasyon Yüksek

Kurulu tarafından, 27. gruptaki ürünlerin ise İran Sanayi, Maden ve Ticaret Bakanlığı tarafından yetki kullanımı ile yasaklandığı ifade edilmiştir. Her yıl ihtiyaçlara ve kaynaklara göre revize edildiği belirtilen 4. gruptaki ürünlere ilişkin olarak 2018 yılında 8li bazda 1392, 2019 yılında 1519, 2020 yılında 1539, 2021 yılında 1537 ve 2022 yılında (kamuoyu ile paylaşılan liste) ise 1.550 tarife maddesinin ithalatının yasaklandığı açıklanmıştır. Ayrıca İran Sanayi, Maden ve Ticaret Bakanlığı yetkisi ile 27. grupta 8li bazda 600 tarife maddesinin ithalatı yasaklanmıştır.

Netice itibariyle hâlihazırda toplam 2.150 adet 8'li GTİP'de yapılacak ithalat, İran tarafından yasaklanmıştır. Söz konusu 2.150 adet 8'li GTİP kamuoyu ile paylaşılmıştır. 2.150 adet 8'li GTİP'deki ithalat yasağına ek olarak 766 tarife maddesinin geçici yasaklara (geçici yasaklara dair GTİP listesi kamuoyu ile paylaşılmamıştır) tabi olduğu, sektör talepleri, ülke ihtiyaçları ve ilgili kurumların görüşleri dikkate alınarak bu tarife maddelerinin ithalatına izin verilebileceği bildirilmiştir. Bu yasaklara ek olarak yerli üretim kapasitelerinin maksimum kullanımını sağlamak için benzer yerli üretimi olan tarife kodlarındaki ürünlerin ithalatının ithalat beyannamesi açıldığında detaylı incelemeye tabi tutulduğu ifade edilmiştir. İthalatı yasak ürün listesinin 01-97 fasılları arası hemen hemen bütün sektörlerden ürün içerdiği görülmektedir. Diğer taraftan, 2021 yılı içerisinde İran Gümrük İdaresi verilerinden İran'ın 8li bazda 4.864 GTİP'den ürün ithal ettiği tespit edilmiştir.

İran resmi makamları tarafından kamu ile paylaşılan 2.150 adet ithalatı yasak ürün/GTİP listesine (farsça) ulaşmak için:

<https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/guney-asya/iran/raporlar/musavirlik-raporlari/iranin-ithalat-ve-kambiyo-duzenlemeleri>

Dış ticaretteki uygulamaların ve alınan kararların şeffaflığı ve yeknesaklığı konularında sorunlar yaşanmaktadır. Örneğin, 2016 yılının ikinci yarısından bu yana ilaç, kozmetik, gıda ve bazı tekstil ürünlerinde İran'daki ithalatçıların Türkiye'den yapacakları ithalata yönelik izinlerinin süresi uzatılmamakta veya yeni belge verilmemektedir. Söz konusu keyfi uygulamaya ilişkin İran makamlarınca tatmin edici bir açıklama yapılmamaktadır.

Bir başka örnek de tekstil sektöründe yaşanmaktadır. 6 Eylül 2016 tarihinde onaylanan ve 9 Ekim 2016 tarihinde tebliğ edilen "İran'da Konfeksiyon Ürünleri Satışı Yapan Şirketler İçin Düzenleme Genelgesi" uyarınca:

1. İran'a ihracat yapmak isteyen yabancı şirketlerin, ülkede bulunan temsilci veya şubeleri ile resmi distribütörlük anlaşması imzalayıp, mezkur belgeyi bağlı olduğu Ticaret Odası, Dışişleri Bakanlığı ve İran'ın o ülkede faaliyet gösteren dış temsilciliklerinde onaylatması ve onaylı belgenin ruhsat almak için İran Esnaf Odası'na sunması gerektiği bildirilmiştir.
2. İran Esnaf Odası tarafından verilen ruhsat ilk aşamada 2 yıllık olup, bu süre uzatılabilmektedir. Her ürün için bir GTİP kodu belirlenmekte olup, sözkonusu kod ürünün gümrüklerden ithali anından satışına kadar olan vergi denetiminin yapılması için belirlenmiştir.
3. Bahsekonu Genelge, yabancı bir firmanın sözkonusu ürünlerde ithalat yapabilmesi için ithalat miktarının belirli bir kısmını ya İran'daki üreticilere vereceği sipariş ile tedarik etmesini veya İranlı temsilcisi ile ortak ya da tek başına İran'da üretim tesisi kurarak ilk 2 sene için ithalat miktarının %20'sini İran'da üretmesini ve sözkonusu üretimin %50'sini başka bir ülkeye ihraç etmesini zorunlu kılmıştır. Ayrıca, 3. yıldan itibaren her yıl için İran'da üretim miktarında %5 artış istenmektedir.

Genelgede bahsi geçen mevzuata uymayan şirket ve tesislerin ürünlerinin kaçak ürün olarak değerlendirileceği de ayrıca belirtilmiştir.

Belirli Sektörlerde Teknik Düzenlemeler Tablosu

Zorunlu belgelendirme talep edilen ürünler	Talep edilen belgenin mahiyeti (CE, helal sertifikası, diğer)	Söz konusu belgeleri veren/düzenleyen kurum/kuruluş	Kabul gören diğer ülkelere ait belgeler
Su Ürünleri	Su Ürünleri Yetiştiriciliği Sağlık Sertifikası	İran Balıkçılık Kurumu ve Çevre Koruma Kurumu	Menşeye ülkenin veterinerlik kurumu tarafından verilen sağlık sertifikasının sağlanması
Et ve Canlı Hayvan	Menşeye ülkenin Helal kesim yapıyor olması ve ihracatçı firmaların İran yetkililerince yerinde incilemede bulunarak teyit edilmesi	İran Veterinerlik Kurumu	Ülkeye bağlı olarak ilgili standart ve sağlık sertifikaları
Tarım Ürünleri	Tarım ürünleri Bitki Sağlık Sertifikası	Bitki Sağlık ve Güvenliği Kurumu	-
İlaç, Tıbbi Cihaz ve Kozmetik Ürünleri	Avrupa ve ABD'de pazarında da yaygın bir şekilde satılıyor olması şartı vardır. İhracat yapmak ve markasını kaydettirmek isteyen firmalardan bu ülkelerdeki mağazalarının kira sözleşmesi, iletişim bilgileri gibi destekleyici belgeler istenebilmektedir.	AB ve NAFTA'daki ilgili kuruluşlar	İthalatta Sipariş Kayıt Sırasında ürün bazında gereken farklı belgeler talep edilebilir

Üretim Sırasındaki Denetimler

Kaliteyi iyileştirmek ve üretim kalitesinin dünya standartlarına uygun olarak doğru yöntemlerle yapıldığını gözlemlemenin yanısıra, olası kalite kusurlarını ve verimsizliklerini dikkate almak için yerinde inceleme yapılır.

Sevkiyat Öncesi Denetim Sertifikası (Pre-Shipment Inspection Certificate-PSI)

Sadece bu belge sayesinde alıcı teslim alacak olan malların sevkiyat öncesi Satış sözleşmesinde yer aldığı hacim, miktar, kalite, özellikler ve diğer hususlar açısından kontrol edilebilir. Söz konusu kontrol genellikle göndermeye hazır paketlerden ve ürünlerden yapılır.

Bu denetimler, malların sipariş, sözleşme ve standart gerekliliklere uygunluğunu teyit etmek için aşağıdaki hususların birini veya birkaçını içerir:

- a) Malların nicel veya nitel kontrolü
- b) Ambalaj durumunun kontrol edilmesi
- c) Konteynerlerin ve diğer taşıma araçlarının kontrolü
- d) Malların yüklenmesini veya boşaltılmasını gözlemlemek
- e) Örnekleme
- f) Laboratuvar analizi veya ilgili testler
- g) İthalat denetimi.

SGS, BIVAC gibi uluslararası ticaret alanında denetim ve sevk öncesi işlem yapabilen firmaların verdiği hizmetler İran gümrüklerinde de kabul görmektedir.

İran gümrüklerinden malların çekilmesinde zorunlu standartlara tabi ürünler ve tabi olmayan ürünler şeklinde bir ayırım bulunmaktadır. Yapılacak denetimler menşe denetimi amacıyla yükün çıktığı yerde yapılabileceği gibi, malın İran'daki varış noktasında da yapılabilir. Bu denetimleri yapabilecek ve İran Standart Kurumu tarafından yetkilendirilen şirketlerin güncel listesi

<https://naciportal.inso.gov.ir/portal/home/?162870/%D8%B4%D8%B1%DA%A9%D8%AA-%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%A8%D8%A7%D8%B2%D8%B1%D8%B3%DB%8C-%D9%81%D9%86%DB%8C-%D9%88-%D8%AC%D9%88%D8%B4-%DA%A9%D8%A7%D8%B1%D8%A8%D8%B1-%D8%B5%D9%81%D8%AD%D9%87-%D8%A7%D9%88%D9%84> linkinden bulunabilir.

Öte yandan, İran'da hangi ürün gruplarına zorunlu standart uygulanıp uygulanmadığı, hangi ürün gruplarında teknik servis açma zorunluluğu bulunduğu, ürün kullanım kılavuzu gerektirip gerektirmediği hususları detaylı bir şekilde

<https://en.inso.gov.ir/portal/home/?821991/Importing-and-Exporting-Goods> yer almaktadır. Farsça olan belgenin incelenmesinden kabaca, motor yağları, asansörler, sağlık, gıda, deterjan, hijyen, eldiven, tekstil, halı, demir-çelik ürünleri gibi birçok ürün grubunda

uygulanacak standartlar ve denetimlere ilişkin kapsamlı bilgilendirme bulunmaktadır. Konuya ilişkin firmalarımızca ilk aşamada İran'daki yetkili denetim ve gözetim firmaları ile temasa geçmesinin uygun olabileceği, etkili bir bilgilendirme yapılmaması durumunda Müşavirliğimizle temasa geçilerek ürün bazında inceleme yapılıp bilgi alınabilmesi mümkündür.

b. Karantina İşlemleri

İran'da piyasaya arz edilen ürünlerin karantina işlemleri ve denetimi aşağıda kurumlarca yapılmaktadır.

- Bitki, tohum, vb. ürünlerde karantina işlemlerinden, piyasa gözetimi ve denetiminden sorumlu kurum Tarım Seferberliği Bakanlığı'na bağlı Bitki Sağlığı ve Güvenliği Kurumu'a aittir. İlgili kurumun ürün bazında yayınladığı karantina şartları ve risk değerlendirmesine dair bilgilere alttaki bağlantıdan ulaşabilirsiniz.

<https://www.ppo.ir/fa-IR/ppo/4991/page/%D9%85%D8%AD%D8%B5%D9%88%D9%84%D8%A7%D8%AA-%D9%82%D8%B1%D9%86%D8%B7%DB%8C%D9%86%D9%87>

- Çeşitli canlı hayvan, işlenmemiş et ürünleri, hayvan spermi, damızlık yumurta, hayvansal aşı, ilaç dezenfektanlar, özel hayvan yemlerinde karantina işlemleri, taşımacılıkta riayet edilmesi gereken hususların belirlenmesi ve piyasa gözetimi ve denetiminden sorumlu denetleyici kurum Tarım Seferberliği Bakanlığı'na bağlı Veterinerlik Kurumu'dur (Iranian Veterinary Organization (IVO)).İlgili kurumun çeşitli konularda karantina ve taşımacılıkla ilgili dikkat edilmesi gereken hususlara Karantina ve Uluslararası İşler Ofisi'nin alttaki linkinden ulaşabilirsiniz.

<https://e.ivo.ir/index.aspx>

Et ve canlı hayvan ithalatı ile ilgili ruhsat ve sertifikaları ülkenin Veterinerlik Kurumu Karantina Ofisi tarafınca verilir. Ayrıca ithalat yapılabilmesi için İhraç edilen et ve canlı hayvanlar için karantina sağlık önlemlerini gösteren menşe ülkeden alınan bir sağlık sertifikasının ibraz edilmesi ve menşe ülkenin yetkili makamından, İran İslam Cumhuriyeti'ne et ve canlı hayvan ihracatı anlaşmasını onaylayan bir sertifikanın olması önem arz etmektedir.

info@ivo.ir e-postası üzerinden ilgili kurumla iletişim kurabilirsiniz.

c. Etiketleme

İran'da üretilen temel tüketici ürünleri olarak kabul edilen bazı ürünlerde devlet tarafından belirlenen kar marjları ile satış yapılması uygulaması bulunmaktadır. Bu uygulamada ürünler üzerine etiketleme aşamasında üretici fiyatı ve tüketici fiyatı derc edilerek tüketici fiyatının üzerinde bir fiyat ile nihai tüketiciye satış yapılması yasaklanmıştır. Üretici fiyatına “onaylanmış üretici fiyatı” (grymet-i musavvabe-i tovlidkonende) da denilmektedir. Üretici

fiyatı ürünün maliyet fiyatı üzerine KDV ve %10-19 arası firma kar oranı olarak eklenerek belirlenmektedir. Üretici fiyatı ve tüketici fiyatları belirlendikten sonra firmanın bir sonraki devlet tarafından onaylanan fiyat güncellemesi/tesbitine kadar fiyatlar üzerinde değişiklik yapması yasaktır. Bazı ürünlerin fiyat tesbiti Tüketici ve Üreticileri Koruma Kurumu tarafından, süt, yumurta, peynir gibi tüketiciler için önem arz eden ve “Tanzim Pazar” ürünleri olarak adlandırılan ürünlerin fiyat tesbiti ise Cumhurbaşkanı 1. Yardımcısı'nın başkanlık ettiği Piyasa Düzenleme Kurulu tarafından yapılmaktadır.

Ayrıca İran'da üretilen veya ithal edilen ürünlerin üzerinde ürünle ilgili Farsça açıklamaların olması zorunluluğu bulunmaktadır.

Ürün etiketleme ile ilgili Gıda, İlaç, Kozmetik, Sağlık ürünleri vs çeşitli düzenlemeler ve zorunluluklar bulunmaktadır. Örneğin İlaç ve Tıbbi teçhizatın Etiketleme, kullanıcılara veya hastalara tıbbi cihazların güvenliği ve performansı ile tanımlanmasına ilişkin bilgi sağlamaktır. Tıbbi Cihazlar Genel Müdürlüğü, imalatçıların gerekli bilgileri cihazla birlikte verilen etiket ve belgelerde belirterek bu gerekliliklere uymalarını zorunlu kılmaktadır. Bu kurallar tıbbi, dişçilik ve laboratuvar ekipmanlarıyla birlikte verilen etiket ve belgelere ilişkin gereklilikleri sağlar.

Sağlık Bakanlığı'nın Gıda ve İlaç Kurumu'na verdiği talimat doğrultusunda, orijinallik etiketi ve Yeşil Elma (Yeşil Elma, üretici firmanın üretim sürecinde gerekli tüm kalite ve sağlık standartlarını aldığını göstermektedir) Etiketini bulunmayan veya orijinal etiketi bulunan tüm kozmetik ürünler, parfüm ve kolonyalar, yenilebilir ürünler ile dijital sağlık ürünlerinin online satış siteleri dahil, satış yapma imkânları bulunmamaktadır.

d. Bitki Sağlığı Önlemleri

İran'da bitki sağlığı önlemleri ve korunmasına yönelik tedbirler Tarım Bakanlığına bağlı Bitki Koruma Kurumu'nun (BKK) sorumluluğundadır.

<https://www.ppo.ir/en-US/ppo/1/page/Home>

Bitki Koruma Kurumu'nun İthalat Birimi'nden edinilen bilgiye göre, İran'a ithal edilecek tüm bitkisel ürünler için uygulanan sıhhi muayene süreci menşe ülkeye veya ithal edileceği ülkeye bakılmaksızın tüm ülkeler için aynı şekilde uygulanmaktadır.

Gümrüklere sunulması gereken Bitki Sağlığı Sertifikaları, ithal edilecek ürüne ve tarife koduna göre değişiklik göstermektedir. Tüm bitkisel ürünler, BKK'nin Bitki Parazitler Mucadile ve Kontrol bölümü (<https://B2n.ir/a14591>) tarafından zararlıların bulaşma riski açısından sıkı bir şekilde incelenmektedir .

e. Helal Belgelendirme

İran, bir İslam Cumhuriyeti olduğundan helal olduğu belgelendirilmeyen bir ürünün ülkeye yasal yollardan girişi mümkün değildir. Ülke nüfusunun tamamına yakını (%98,5) Müslüman olup, Müslüman olmayan azınlık için de helal olmayan gıda ithalatı yasal yollardan mümkün olmamaktadır.

Beyaz ette zaman zaman yem fiyatlarındaki artış ve hastalıklar gibi nedenlerden dolayı üretimin düşmesi ile yaşanan fiyat artışlarının önüne geçmek için ithalat serbest bırakılmaktadır. Bu konuda yetkili kurumlar Tarım Seferberliği Bakanlığı, Sanayi, Maden ve Ticaret Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı'na bağlı olan İran Veterinerlik Kurumu'dur.

Ticaret kartında bu ürünlerin ithalatını yapabileceği kayıtlı olan kişi ya da firmalar Tarım Seferberliği Bakanlığı'nın ihtiyaç duyurusuna göre Veterinerlik Kurumu'na VIP Sertifikasını (Veterinary Import Process) sunmak ve Sanayi, Maden ve Ticaret Bakanlığı'nda sipariş kaydı yapmak koşulu ile bu ithalatı gerçekleştirebilmektedir.

Kırmızı et ve kanatlı eti ithalatının, bu konuda anlaşma yapılan ve İran Veterinerlik Kurumu'nun temsilciliği bulunan 6 ülkeden (Brezilya, Uruguay, Ermenistan, Avustralya, Moğolistan ve Kırgızistan) gerçekleştirildiği öğrenilmiştir. Ayrıca Türkiye'den de zaman zaman kırmızı et ve kanatlı eti ithalatı için İran'dan gözlemci ve kontrol görevlisinin Türkiye'deki tesisi ziyaret ederek helal standartlarında üretim yapılıp yapılmadığının incelendiği bilinmektedir.

İran İslam İşbirliği Teşkilatı (IIT) ve İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü (SMIC) üyesidir.

Helal belgelendirmesi, söz konusu prosedüre tabi olabilecek tüm ürünler için zorunludur. Helal belgelendirmesinde düzenleme ve standartlar mevcut olup, söz konusu mevzuat İran Sağlık Bakanlığı'nın altındaki İran Gıda ve İlaç Kurumu'na bağlı olan "National Research Center Halal Republic of Iran (Halal Research Center)" tarafından yürütülmektedir (<http://halal.gov.ir>). Belgelendirme Halal Research Center tarafından yapılmaktadır.

Halal Research Center tarafından verilen sertifikaların yanısıra İslam Teşkilatı Araştırma ve Bilgilendirme Merkezi veya Dünya Helal Teşkilatı tarafından verilen sertifikalar da kabul edilmektedir.

Ayrıca, İran'da "International Commerce Development Organization-Halal World" (<http://www.halalworld.co>) ve "Halal World Institute" (<http://www.halalworldinstitute.org>) kuruluşlarının temsilcilikleri mevcuttur. Et ithalatında, İranlı uzmanların her sevkiyat öncesinde ithalatın yapılacağı ülkedeki tesise giderek denetim yapması ve onay vermesi söz konusudur.

İran'da helal alanında görevli kuruluş Sağlık Bakanlığı'nın altındaki İran Gıda ve İlaç Kurumu'na bağlı olan Halal Research Center olduğundan konu bu çatı altında ele alınmaktadır. Ancak, ithalat sürecinde Tarım Seferberliği Bakanlığı ve Sanayi, Maden ve Ticaret Bakanlığı da süreç içindedir. Konu İran'da üretim yapmak üzere alınacak izin ve belgeler olduğunda ise ilgili kurumlar Sağlık Bakanlığı ile Tarım Seferberliği Bakanlığıdır.

TSE ile İran Standart Teşkilatı arasında genel nitelikli bir anlaşma olup helal sertifikalarının karşılıklı tanınması konusunda görüşmelerin devam ettiği öğrenilmiştir.

İslam Odası Bilgilendirme ve Araştırmalar Merkezi (ICRIC)'nin helal sertifikası çoğu ülkelerde teyitli olup İran içinde ise ICRIC ile anlaşma imzalayan enstitülerin helal sertifikaları kabul edilmektedir. Söz konusu sertifikaların, İran Sağlık Bakanlığı veya Gıda ve İlaç Kurumunda teyit edilmesi gerekmektedir. Söz konusu merkez, farklı ülkeler ile anlaşma imzalamış olup Türkiye, Almanya, İtalya, Fransa, İsviçre, Avusturya, Çin, Brezilya, Hindistan, Rusya ve Güney Kore gibi ülkelerde temsilciliği bulunmaktadır.

3. İthalatta Talep Edilen Belge Örnekleri

İran dış ticaret rejimi çerçevesinde ithalat için gerekli belgeler şunlardır: Proforma fatura, ticari fatura, paketleme listesi, yükleme belgesi, sigorta poliçesi, menşe belgesi.

Duruma göre başka belgeler de (denetim belgesi, navlun faturası, ilgili kamu kuruluşundan alınması gereken izin belgesi, yerel ticaret odasından alınan adil fiyat belgesi) gerekebilmektedir. Ticaret, Sanayi ve Madenler Bakanlığı'na sipariş kaydı yaptırıldığı sırada, kabul edilebilir malların ilgili standardı veya teknik özelliklerine ait tanıtma numarası başvuru formunda belirtilir. Bu ürünlerin standartlara veya teknik özelliklere uyumu ise onaylanmış bir kurum tarafından belgelendirilecektir.

Standartlar Kurumu, Sanayi, Madencilik ve Ticaret Bakanlığı'ndan ayrılarak bağımsız bir kuruluş haline gelmiş ve doğrudan Devlet Başkanı'na hesap veren bir yardımcı kuruluş olarak çalışmaya başlamıştır. Bu bağımsızlık, ithalat da dahil olmak üzere standartların daha yeknesak uygulanması sonucu için düşünülmüştür.

İran'da yabancı ürünler tedarik eden tüm kişi ve firmalar Kanun tarafından şu gereklilikleri yerine getirmekle yükümlü tutulmuştur:

- Ürünlerinin tedariki için Ticaret Bakanlığı nezdinde bir şube veya ajans tescili yaptırmak.
- Satış sonrası hizmeti vermek.
- Müşteriye, ürünle birlikte Farsça kullanma kılavuzu, garanti belgesi, uzun ömürlü ürünler için satış sonrası hizmet belgesi vermek.
- Ürünlerini, özellikle firmanın kayıt numarası, ürünün özellikleri, seri numarası ve hologramı olacak şekilde paketleyerek satmak.

Uygulamada ise standartlar konusunda keyfilik olduğu, yeni çıkan uygulamaların takibinde zorluklar yaşandığı, standart dışı sahte ürünlerin piyasada bulunabildiği ve bunlara karşı önlemlerin uygulanmasında sıkıntılar yaşandığı bilinmektedir.

4. Diğer Önemli Hususlar

İran'a ihracat yapan firmalarımızın gıda, kozmetik, ilaç ve tıbbi cihaz ihracatında İran Sağlık Bakanlığı'ndan ruhsat alması uygulaması İran pazarına girişte önemli bir engel olmakta, Sağlık Bakanlığı ruhsat başvurularını almakta ama olumlu ya da olumsuz sonuçlandırmamaktadır. Bu durum, İran'a ihracat yapmayı ilaç ve tıbbi cihaz sektörlerimiz için kısıtlamaktadır. İran'ın içinden geçtiği yaptırımlar döneminde ticaret imkanlarının büyük ölçüde azalmasının bu sorunun çözümü konusunda Türkiye'ye yeni girişimler başlatması için fırsat sunmaktadır. Sorunun ticaret diplomasisi kanalıyla çözülmesi, iki ülke arasındaki belirtilen sektörlerdeki ilişkilerin kapsamlı bir ivme kazanmasını beraberinde getirecektir. Özellikle İran'ın geçmiş yaptırımlar döneminde Hindistan ile yaptığı barter benzeri bir modelin ülkemiz ile de uygulanabilmesinin sağlanmasının İran'a olan ticaret açığımızın azalmasına katkı yapacağı

değerlendirilmektedir. Bu noktada, İran Sağlık Bakanlığı yetkilileri tarafından İran'ın ülkemize sattığı doğalgazın gelirinin ilaç ve tıbbi cihaz ithalatına tahsis edileceği basına yansımıştır. Müşavirliğimizce Sağlık Bakanlığı yetkilileri ile yapılan görüşmelerde de bu husus teyit edilmiştir. Sorunun çözülmesi, iki ülke arasındaki belirtilen sektörlerdeki ilişkilerin kapsamlı bir ivme kazanmasını beraberinde getirecektir.

Sağlık Bakanlığı yetkilileri tarafından ayrıca, nihai ürün için sınırlandırmaların bulunduğu, İran hükümetinin bu sınırlandırmalardaki amacının İranlı firmalarla ülke içinde ortak yatırımlar yapılmasını temin etmek olduğu, ortak üretimlerde çok farklı destekler verildiği, özellikle marka sahibi ürünlere yönelik İran hükümetinin desteğinin arttığı belirtilmiştir.

Bu çerçevede, iki ülkenin ilgili kurumlarının yer aldığı bir anlaşma imzalanarak ilerlenmesinin uygun olacağı, İran Sağlık Bakanlığı'ndan temin edilecek anlaşma taslağının ülkemizdeki ilgili kurumlar tarafından incelenmesi ve gerekli hazırlıkların yapılmasının ardından imzalanması, iki ülkenin laboratuvarlar, standartlar ve GMP uygulamalarında karşılıklı tanımları gerçekleştirilmesi, iki ülke firmalarının karşılaştığı sorunların dönemsel toplantılarla ele alınması ve anlaşmanın imzalanmasının ardından karşılıklı olarak heyet programları yapılarak ilerlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

İran'da uygulanmakta olan Direniş Ekonomisi doktrini nedeniyle ülke içi yatırımların özendirilmesi nedeniyle makine, yarı mamül ve hammadde ithalatı teşvik edilmektedir. Buna uygun olarak ülkemizden de önemli oranda yukarıda sayılan grupların ithalat talebi oluşmuş durumdadır. Firmalarımızın makine, hammadde ve yedek parça konusunda İran'da önemli ihracat fırsatları bulabileceği hususu gözönünde bulundurulmalıdır.

İran ekonomisinde yapılan bir diğer önemli düzenleme ise uzun yıllardır %9 olarak uygulanan katma değer vergisinin %10'a yükseltilmesidir. İran'da genel bütçede vergi oranları nisbeten düşük olup bu durumu tersine çevirmek için devlet tarafından yeni politikalar üretilmektedir.

İthalat Yasakları

İran'ın petrol ve doğalgaz ihracatının ABD yaptırımları nedeniyle daralması sonucu yaptırımların üstesinden gelmek için birçok stratejiyi hayata geçirdiği görülmektedir. Bunlardan en önemlisi ülke içinde üretimi yapılan veya zaruri ihtiyaç olarak görülmeyen veya lüks olarak nitelendirilen belirlenen malların ithalatını yasaklamak ve ülke dışına döviz çıkışını en aza indirmektir. İran ayrıca ülke içi üretimi artırmaya, hammadde veya aramalı ithalatı yapmaya, nihai ürünleri ise mümkün olduğunca az ithal etmeye çalışmaktadır. Bu amaçla, İran hâlihazırda 2.150 adet 8'li GTİP'te yapılacak ithalatı yasaklamıştır.

Bkz: <https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/guney-asya/iran/raporlar/musavirlik-raporlari/iranin-ithalat-ve-kambiyo-duzenlemeleri>

ABD Yaptırımları

ABD yaptırımları insani ticaret olarak kabul edilen sektörler dışından İran'a döviz kazandırıcı işlem yapan veya yeni teknolojilere erişim sağlayan yatırım yapan şirketleri de kapsamaktadır. Uluslararası faaliyetleri bulunan yatırımcı firmaların ABD yaptırımları ile tam uyumlu projeleri değerlendirmesi muhtemel riskler açısından önemlidir.

İran'ın petrol ve doğalgaz ihracatının ABD yaptırımları nedeniyle daralması sonucu yaptırımların üstesinden gelmek için birçok stratejiyi hayata geçirdiği görülmektedir. Bunlardan en önemlisi ülke içinde üretimi yapılan veya zaruri ihtiyaç olarak görülmeyen veya lüks olarak nitelendirilen belirlenen malların ithalatını yasaklamak ve ülke dışına döviz çıkışını en aza indirmektir. İran ayrıca ülke içi üretimi artırmaya, daha çok ihtiyaç duyulan hammadde veya aramalı ithalatı yapmaya, nihai ürünleri ise mümkün olduğunca az ithal etmeye çalışmaktadır. İthalat yasaklarından şikayet eden yabancı firmalar İran dahilinde yatırım yapmaya davet edilmektedir.

Ülke, uzun yıllardır siyasi sebeplerden dolayı uluslararası yaptırımlarla karşı karşıyadır. Bu durum ekonomi üzerinde hızla büyüyen nüfusun baskısı, işsizliğin artması, yaygın yoksulluk, temel ihtiyaç malzemelerine uygulanan sübvansiyonların bütçe üzerinde artan yükü, verimsiz, büyük ve hantal kamu sektörü, devlet monopollerinin yeterince denetlenmemesinden dolayı şeffaf olmamaları, uluslararası bankacılık sisteminden dışlanma olmak üzere İran ekonomisinde birçok olumsuz etkiyi beraberinde getirmiştir. İran'a yönelik yaptırımların aşamalı olarak kaldırılması amacıyla 2015'te İsviçre'nin Lozan kentinde BMGK'nin beş daimi üyesi ve İran arasındaki görüşmelerde geçici mutabakat sağlanmış, buna göre İran'ın en az on yıllığına uzatılan nükleer programının sınırlandırılması karşılığında yaptırımların büyük bölümünün kaldırılması üzerinde prensip olarak anlaşmaya varılmıştır. Anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle birlikte İran ekonomisine uluslararası alandan çok büyük bir ilgi olmuştur. Bununla birlikte ABD'nin 2018 yılında Nükleer Anlaşma olarak bilinen KOEP'ten çekilmesi ve yaptırımları daha sert bir şekilde uygulamaya başlaması ekonomi üzerindeki belirsizlikleri artırmıştır.

Korumacı Ekonomi

İran, zengin petrol, doğalgaz ve maden rezervleriyle dikkat çekmesine rağmen uluslararası alanda karşılaştığı sorunlardan dolayı bu potansiyelinden yararlanamamaktadır. Ülkedeki ekonomik durum genel bağlamda korumacı ve devletçi bir görünüm arz etmektedir. İran özel sektörü ülke ekonomisinin yalnızca %20'sini temsil etmektedir. Özel sektör ekonomiye hâkim olan devlet ve yarı-devlet şirketleri ve bonyad olarak bilinen dini vakıflarla rekabet etmekte yetersiz kalmaktadır. Yerli malların kalitesi düşük olup yabancı ürünlere karşı zorlukla rekabet edebilmektedir.

İran'ın uzun yıllardır uluslararası alandan yalıtılmış ekonomisinde hemen tüm sektörlerde teknoloji ve know-how açığı bulunmaktadır. Ülkeye gelen yabancı yatırımın artırılması, büyük oranda ithal ikamesine dayanan ekonominin verimli bir şekilde yapılandırılması amacıyla farklı dönemlerdeki hükümetler tarafından mevzuat alanında birçok iyileştirme yapılmıştır. Bu amaçla, 12.11.1985 tarihinde yayımlanan tek maddelik bir yasa ile karşılıklılık şartına bağlı olarak yabancı şirketlerin pazarlama ve satış ofisi açmaları hakkındaki yasak kaldırılmıştır. 1993 yılında Serbest Bölgeler Kanunu, 2002 yılında ise yeni Yabancı Yatırımı Teşvik ve Koruma Kanunu (FIPPA) yürürlüğe sokularak yabancı sermaye ülkeye çekilmeye ve özel sektöre dinamizm kazandırılmaya çalışılmıştır. FIPPA çerçevesinde, devletin kararları doğrultusunda ortaya çıkabilecek şirket zararları ile ana sermaye ve kârların yurt dışına transfer edilmesi devlet garantisi altına alınmış, yabancı sermayenin bir İran şirketi ile ortaklığı belli bir yüzde ile sınırlandırılmamış, yabancı sermayenin ülkeye giriş ve çıkışında serbest piyasa

kurunun geçerli olması garanti altına alınmış, yabancı şirketler için vergiler %20'lere indirilmiş, ayrıca yatırım yapılan bölgelere göre 5-10 yıllık vergi muafiyeti dönemleri öngörülmüş, makine ve teçhizat gibi yatırım mallarının ülkeye girişi gümrük vergisinden muaf tutulmuştur. Tüm bu çalışmalara rağmen, ülke içindeki farklı siyasi kutupların da etkisiyle ekonominin yeniden yapılandırılması ve yabancı sermaye çekilmesinde istenen ivme yakalanamamıştır.

İran'ın yatırım ve dış ticaret politikası genel anlamda korumacı bir görünüm arz etmektedir. Amerika Birleşik Devletleri (ABD) tarafından uygulanan ambargolar ile uluslararası yaptırımların İran tarafından korumacı bir ekonomik yapı teşkil edilmesinde çok büyük etkisi bulunmaktadır. Ülke içinde korumacı ekonomik yapıyı destekleyen ekonomik odaklar da bulunmaktadır.

Talimatçı Ekonomi

İran'da üretilen veya bazı durumlarda ithal edilen ürünlerde devlet tarafından belirlenen kar marjları ile satış yapılması uygulaması bulunmaktadır. Bu uygulamada ürünler üzerine üretici fiyatı ve tüketici fiyatı derc edilerek tüketici fiyatı üzerinde nihai tüketiciye satış yapılması yasaklanmıştır. Tüketici fiyatına "onaylanmış fiyat" (gıymet-i musavvabe) da denilmektedir. Başta gıda, içecek, temizlik ve hijyen ürünleri olmak üzere beyaz eşya, motor yağı, bazı araç yedek parçaları ve benzeri sanayi sarf malzemeleri gibi ürünlerde de bu uygulamaya başvurulmaktadır.

Üretici fiyatı ürünün maliyet fiyatı üzerine KDV ve %15-19 arası firma kar oranı eklenerek belirlenmektedir. Üretici fiyatı ve tüketici fiyatları belirlendikten sonra firmanın bir sonraki devlet tarafından onaylanan fiyat güncellemesi/tesbitine kadar (yeni fiyat tesbiti için önceden bir tarih tayin edilmemektedir) fiyatlar üzerinde değişiklik yapması yasaktır. Bazı ürünlerin fiyat tesbiti Tüketici ve Üreticileri Koruma Kurumu tarafından, süt, yumurta, peynir gibi tüketiciler için önem arz eden ve "Tanzim Pazar" ürünleri olarak adlandırılan ürünlerin fiyat tesbiti ise Cumhurbaşkanı 1. Yardımcısı Mohammad MOKHBER'in başkanlık ettiği Piyasa Düzenleme Kurulu tarafından yapılmaktadır.

Esas olarak devletin ilgili kurumlarının satışı yapılan bütün ürünlerde kar marjı belirleme yetkisi bulunmakta olup ihtiyaca göre ilgili sektör dernekleri ve firmalarla görüşülerek üretici fiyatı ve tüketici fiyatı belirlenmektedir. Kur değişimi, hammadde fiyatlarındaki artış veya enflasyon kaynaklı üretim maliyetleri değişimi olduğu takdirde tüketici fiyatı belirlenmesi için tekrar ilgili müzakere süreci başlatılmaktadır. Ancak üretici tarafı tatmin eden bir fiyatın belirlenmesi sürecinin sonuna kadar zararına satış yapma ihtimali de söz konusu olmaktadır. Yatırımcı firmaların, sektörlerinin İran iç piyasasında maruz kaldığı uygulamalar hakkında bilgi edinmesinde fayda görülmektedir.

İran içerisinde daha önce üretimi olmayan veya yeterli üretimi olmaması sebebiyle ithalatı yasak olmayan hammadde ve yarı mamül ürünlerin ithalatı yerli bir üreticinin yeterli ve uygun standartta üretim yaptığına ilgilileri ikna etmesi halinde yasaklanabilmektedir. Dışarıdan hammadde tedarik ederek üretim yapmayı planlayan yatırımcı firmaların bu hususu dikkate alması önemlidir.

İran devleti tarafından hâlihazırda devam eden ambargolar sebebiyle ülke döviz rezervlerinin etkili kullanımı ve kur şoklarının önlenmesi amacıyla katmanlı ve katı bir kambiyo rejimi uygulamaktadır. Bu çerçevede, İran Devleti tarafından resmi olarak ilan edilen 3 farklı kur ve bu kurların üzerinde oluşan serbest piyasa kuru bulunmaktadır.

İranlı ihracatçıların ihracatlarından elde ettikleri döviz %30 ila %100 arasında değişen oranlarda İran içerisine getirmesi ve NİMA denilen devlet tarafından yönetilen bir sisteme satmak zorunluluğu bulunmaktadır. NİMA ya yapılan döviz satış kuru ile serbest piyasa kuru arasında halihazırda %20-25 arasında değişen fark bulunmakta olup ihracatçılar bu satışlardan söz konusu fark kadar zarar etmektedirler. %30 ila %100 arasında değişen oranların kalan döviz miktarlarında İran'a mal getirme imkanı tanınmaktadır. İran'da özellikle ihracat için yatırım yapmayı düşünen firmaların bu hususlara çok dikkat etmeleri gerekmektedir.

Bkz.

<https://ticaret.gov.tr/data/5ee20f8213b876e308cc14f3/%C3%9Cretici%20fiyatlar%C4%B1%20bilgi%20notu.pdf>

Döviz Kuru Hareketleri

Son 7 yılda döviz kuru yerli para birimi İran riyali karşında 16 katına çıkmıştır. Yine son 7 yılda 4 kez döviz yükseliş atağı görülmüş olup iç piyasaya Riyal ile vadeli satış yaparak bu ataklara yakalan firmalar reel olarak büyük kayıplara uğramıştır.

Ambargolar sebebiyle hiçbir uluslararası banka İran bankaları ile çalışmamakta, SWIFT işlemi gerçekleştirilmemektedir. Dolayısıyla akreditif açma imkanı bulunmamaktadır. Para transferleri sarraflık mekanizmasıyla veya yurtdışı bankalarda bulunan İranlı firmaların dövizleri veya İranlı firmaların 3. şirketlerden alacakları karşılığı yapılan ödemelerle gerçekleşmektedir.

İran içerisinde yatırım yaparak önemli bir pazar payı elde eden yabancı yatırımcılar beklenmedik vergi borçları çıkartılması, fazla enerji kullanımı vs. gibi gerekçelerle sorunlarla muhatap edilebilmektedirler. Bir problem kaynağı olarak; İran'da vergi işlemlerinin içinde bulunulan yılın 2 yıl öncesinin vergi borçları tasfiye edilmektedir.

İran yatırım yaparken değerlendirilebilecek bir diğer husus ile "İran serbest bölgelerinde yatırım"dır. İran serbest bölgelerinde tesis yatırımı ile üretimi yapılan ve ithalatı yasak olan bazı ürünlerin İran ana toprağına ithalatına toptan olarak izin verilebilmektedir. Bazı nihai ürünlerin ana toprağına ithalatına izin verilmesi için %30 a kadar katma değer aranırken bazı ürünlerde sadece işleme, paketleme veya basit montaj şeklinde niteliksiz bir işlem yapılması halinde de ithalatına izin verilmektedir. Ayrıca ayrıntıları aşağıda ilgili bölümlerde belirtileceği üzere %100'e varan oranda vergi muafiyetleri sağlanmaktadır.

İran üzerindeki yaptırım baskıları başta para transferi olmak üzere birçok konuda kalıcı sorunlar teşkil etmiştir. ABD ekonomik yaptırımlarının temel amacı İran'ın yatırım yapma ve yabancı yatırım çekme kapasitesinin kullanılamaz kılınması olduğundan, bu süreç en doğrudan sonuçlarını yatırım ortamında göstermektedir. Bu itibarla, pek çok ülke yatırımcılarının ülkede var olan yatırımlarını askıya aldığı ya da devrettiği gözlenmektedir. Diğer taraftan, az sayıda

bazı yatırımcının da ambargo döneminde açılan alanı bir fırsat olarak değerlendirdiği görülmektedir.

Nihai İş Ortamı Değerlendirme

İran üzerindeki süregelen yaptırım baskısı, başta para transferi olmak üzere birçok konuda yaşanan sıkıntıların daha da artmasına neden olmuştur. ABD ekonomik yaptırımlarının temel amacı İran'ın yatırım yapma ve yabancı yatırım çekme kapasitesinin kullanılamaz kılınması olduğundan, bu süreç en doğrudan sonuçlarını yatırım ortamında göstermektedir. Bu itibarla, pek çok ülke yatırımcılarının ülkede var olan yatırımlarını askıya aldığı ya da devrettiği gözlenmektedir. Diğer taraftan, az sayıda bazı yatırımcının da ambargo döneminde açılan alanı bir fırsat olarak değerlendirdiği görülmektedir. Bununla birlikte, ekonomik olarak içe kapanan ve iç piyasa rekabeti azalmış bir İran'da yapılacak yatırımların karlı sonuçlar verebileceği de göz ardı edilmemelidir.

İran'daki iş fırsatlarına ilişkin değerlendirmeler yapılırken uluslararası yaptırımlar ile ABD yaptırımlarının İran ile ticaret yapacak firmalarımıza etkilerinin kapsamlıca değerlendirilmesi ve gerekli durumlarda hukuki danışmanlık alınmasında fayda bulunmaktadır. İran'daki iş fırsatları İran'da mukim Müşavirlik ve Ataşeliklerimizce hazırlanan sektör raporlarının sonuç kısmında yer almaktadır. Sektör raporlarına "Genel Sektörel Bilgiler" kısmından (<https://bit.ly/3OlrJbI>) ulaşılabilmektedir.

İran'da yatırım yapmak isteyen veya İran'la ticaret yapmak isteyen firmalara ABD yaptırımlarını, İran ithalat rejimindeki ithalatı yasak ürün gruplarını, kambiyo (para transferleri vs.) ve ihracat rejimini, İran serbest bölgelerindeki yatırım teşviklerini, ürün kar marjlarının belirlenmesine ilişkin uygulamaları ve muhtemel döviz hareketleri risklerini göz önünde bulundurması tavsiye edilmektedir.

Yukarıda bahsedilen hususlara dair Bakanlığımız web sitesinde kayıtlı ayrıntılı bilgi notlarına aşağıdaki linkten erişme imkanı bulunmaktadır.

<https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/guney-asya/iran/raporlar/musavirlik-raporlari>